

ДЕПАРТАМЕНТ
ОСВІТИ І НАУКИ
ЗАПОРІЗЬКОЇ
ОБЛАСНОЇ
ДЕРЖАВНОЇ
АДМІНІСТРАЦІЇ

КОМУНАЛЬНИЙ
ЗАКЛАД
ВИЩОЇ ОСВІТИ
«ХОРТИЦЬКА
НАЦІОНАЛЬНА
НАВЧАЛЬНО-
РЕАБІЛІТАЦІЙНА
АКАДЕМІЯ»
ЗАПОРІЗЬКОЇ
ОБЛАСНОЇ
РАДИ

ЗБІРНИК ТЕЗ ФОРУМУ
**І ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ ФОРУМ
«ГАРДЕНОТЕРАПІЯ – ТЕРАПІЯ
ЗАРАДИ МАЙБУТНЬОГО»**

BOOK OF ABSTRACTS
**1st UKRAINIAN FORUM
«HORTICULTURAL THERAPY –
THERAPY FOR THE FUTURE»**

17 травня 2024 року
May 17, 2024

Запоріжжя, Україна
Zaporizhzhia, Ukraine

Редакційна колегія:

Н.П. Дерев'янку (відповідальний редактор), к.с.-г.н., доцент, зав кафедри садово-паркового господарства Хортицька національна академія;
Б.В. Корнелюк, кандидат філологічних наук, доцент, Хортицька національна академія.

«ГАРДЕНОТЕРАПІЯ – ТЕРАПІЯ ЗАРАДИ МАЙБУТНЬОГО»: збірник тез доповідей I всеукраїнського форуму (м. Запоріжжя, 17 травня 2024 р.). Запоріжжя: Вид-во Хортицької національної академії, 2024. 54 с.

HORTICULTURAL THERAPY – THERAPY FOR THE FUTURE: Book of Abstracts of the 1st UKRAINIAN FORUM (Zaporizhzhia, May 17, 2024). Zaporizhzhia : Publishing House of Khortytsia National Academy, 2024. 54 p.

Збірник містить тези доповідей учасників I всеукраїнського форуму «ГАРДЕНОТЕРАПІЯ – ТЕРАПІЯ ЗАРАДИ МАЙБУТНЬОГО», приуроченої до Всесвітнього дня гарденотерапії (18 травня) та організованої науково-педагогічним колективом кафедри садово-паркового господарства Хортицької національної академії. Опубліковані тези доповідей розкривають специфіку й інноваційний досвід розв'язання актуальних проблем з гарденотерапії з урахуванням наукових досліджень і практичної діяльності у галузях садово-паркового господарства спеціальної психології, фізичної терапії, ерготерапії, соціальної роботи та соціальної педагогіки.

Збірник адресовано науково-педагогічним працівникам, аспірантам, студентам і широкому колу фахівців з гарденотерапії.

Відповідальність за достовірність поданих матеріалів, наведених цитат, статистичних та емпіричних даних несуть учасники та їхні наукові керівники згідно з юридичними й етичними нормами академічної доброчесності.

ЗМІСТ:

	Вступна частина
4	Вітальне слово. Нечипоренко Валентина Василівна, ректор Хортицької національної академії, д.пед.н., професор (Запоріжжя).
6	Розділ 1. ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ І ПІДХОДИ У ГАРДЕНОТЕРАПЕВТИЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ
6	Кобець О.В., АРОМАТИЧНІ РОСЛИНИ ЯК КЛЮЧОВИЙ ЕЛЕМЕНТ ОЗДОРОВЧОЇ КОНЦЕПЦІЇ ЛІКУВАЛЬНИХ САДІВ
8	Мовчан В.О., САД ЕКОЛОГІЧНИЙ = САД ТЕРАПЕВТИЧНИЙ
11	Розділ 2. ПРАКТИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ НА ЛОКАЦІЯХ ДЛЯ ГАРДЕНОТЕРАПІЇ, ФІЗИЧНА ТА РЕАБІЛІТАЦІЙНА ПІДТРИМКА
11	Дерев'янку Н.П., ВИДИ ДІЯЛЬНОСТІ НА ЛОКАЦІЯХ ДЛЯ ГАРДЕНОТЕРАПІЇ
13	Розділ 3. ПСИХОЛОГІЧНА ТА СОЦІАЛЬНА ДОПОМОГА В ГАРДЕНОТЕРАПЕВТИЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ
13	Бідованець О., Прокоф'єва О., ГАРДЕНОТЕРАПІЯ І ВПЛИВ НА ПСИХІЧНЕ ЗДОРОВ'Я
15	Мосаєв Ю.В., ЗАСТОСУВАННЯ ГАРДЕНОТЕРАПІЇ В РОБОТІ ЦЕНТРІВ ВЕТЕРАНСЬКОГО РОЗВИТКУ
16	Позднякова-Кирбят'єва Е.Г., ГАРДЕНОТЕРАПЕВТИЧНІ ЛОКАЦІЇ ЦЕНТРІВ ВЕТЕРАНСЬКОГО РОЗВИТКУ
17	Смілян В.О., БОНСАЙ ЯК ІНСТРУМЕНТ ГАРДЕНОТЕРАПІЇ У ВІДНОВЛЕННІ ПСИХОЕМОЦІЙНОГО СТАНУ ЛЮДИНИ
19	Смоляк В.М., ВПЛИВ КОЛЬОРУ ТА ФОРМИ МІСЬКОГО ДЕКОРАТИВНОГО БАМБУКУ НА ПСИХІЧНІ РЕАКЦІЇ СТУДЕНТІВ КОЛЕДЖІВ
21	Турубарова А.В., ВПЛИВ КОЛЬОРУ ЛИСТЯ АНГЛІЙСЬКОГО ПЛЮЩА НА ЕМОЦІЙНИЙ СТАН СТУДЕНТІВ
23	Хрищук Т.В., ГАРДЕНОТЕРАПІЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ КОРЕКЦІЇ ЕМОЦІЙНОГО СТАНУ ПІДЛІТКІВ
25	Чудінова Д.І., Ковальова О.В., ГАРДЕНОТЕРАПІЯ В БОТАНІЧНИХ САДАХ ДЛЯ ВІДТВОРЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНОГО ЗДОРОВ'Я ОСОБИСТОСТІ
29	Шликова О.О., ПСИХОЛОГІЧНЕ КОНСУЛЬТУВАННЯ В ПРИРОДНОМУ СЕРЕДОВИЩІ
31	Розділ 4. ПРОЄКТУВАННЯ ДІЛЯНОК ДЛЯ ГАРДЕНОТЕРАПЕВТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
31	Бідолах Д.І., Підховна С.М., ОСОБЛИВОСТІ ПРОЄКТУВАННЯ ТЕРАПЕВТИЧНОГО САДУ
33	Корзун С.А., ПОТЕНЦІАЛ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ ПРОГРАМ ТЕРАПЕВТИЧНОГО САДІВНИЦТВА

вживання психоактивних речовин. Утім існують дослідження, які свідчать, що садотерапія із вирощуванням рослин, а потім споживанням їх у їжу, зменшує ожиріння, покращує настрій, зменшує відчуття самотності та прояви ПТСР [9]. Існує стигма щодо психічного здоров'я серед ветеранів, що ускладнює їм звертання за допомогою. Саме тому такі методи, які не є прямими методами психотерапії, але можуть використовуватися як допоміжні і мати позитивний вплив на самопочуття, мають використовуватися.

Існує кілька способів як садотерапія може використовуватися - учасники доглядають за однією рослиною протягом терапевтичного процесу, учасників направляють, щоб вони відчували процес зростання рослин, терапевти використовують мультисенсорні характеристики рослин під час програми.

Хоча садотерапія, терапія рослинами, використовувалась протягом тривалого часу для реабілітації людей із психічними розладами, зокрема, з шизофренією та депресією. Для утім досі немає стандартизації у підходах. У наказі МОЗ України від 13.12.2023 року #2118 "Про організацію надання психосоціальної допомоги населенню" не згадується садотерапія [2].

На даний час немає розвинуто теоретичного підґрунтя для використання садотерапії для клієнтів, зокрема, на основі соціо-екологічної моделі.

Соціо-екологічна модель здоров'я вивчає і пропонує підхід на основі чотирьох рівнів - особистого, міжособистісного, громади і суспільства [6]. Для того, щоб садотерапія була ефективною, зміни мають відбуватися на різних рівнях. Зокрема, на особистому рівні це може відбуватися на рівні хобі або як частина психотерапії. Ветерани можуть проходити основний курс лікування і садотерапію мати як хобі. Міжособистісний рівень може включати і передбачати залучення ще когось до процесів піклування за рослинами. Саме на міжособистісному рівні це може відбуватися як з рідними, так і з побратимами, за принципом рівний рівному. Рівень громади може передбачати організацію садотерапії та піклування за рослинами на рівні громад. На рівні громади можуть бути організовані активності, які передбачатимуть залучення ветеранів громади до садіння. На рівні суспільства для імплементації принципів садотерапії, мають проводитися дослідження у цій галузі, розроблятися політики та керівництва щодо ефективності даного методу серед ветеранів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Mottershead R., Ghisoni M. Horticultural therapy, nutrition and post-traumatic stress disorder in post-military veterans: developing non-pharmaceutical interventions to complement existing therapeutic approaches. *F1000Research*. Вип. 10, 03.09.2021. С. 885. DOI:10.12688/f1000research.70643.1.
2. ZakonOnline Організація надання психосоціальної допомоги 13.12.2023. URL: https://zakononline.com.ua/documents/show/525506___766502 (дата звернення: 14.04.2024).
3. 10 mln people mental health conditions who - Google Search. URL: https://www.google.com/search?q=10+mln+people+mental+health+conditions+who&rlz=1C5MACD_enUS1027US1028&oq=10+mln+people+mental+health+conditions+who&gs_lcrp=EgZjaHJvbWUyBggAEEUYOdIBCDg2MThqMG03qAIAAsAIA&sourceid=chrome&ie=UTF-8 (accessed 28/05/2024).
4. AHTA Definitions and Positions. URL: <https://www.ahata.org/ahata-definitions-and-positions> (accessed 27/05/2024).
5. Gradus_Report_Mental_Health_30102023v1 ЖОВТЕНЬ.pdf - Google Drive. URL: <https://drive.google.com/file/d/1eYycGNue-hrqsF3xfEFQoegPZNprQ4L/view> (accessed 28/05/2024).
6. Kousoulis A. A., Goldie I. A Visualization of a Socio-Ecological Model for Urban Public Mental Health Approaches. *Frontiers in Public Health*. Vol. 9, 13.05.2021. P. 654011. DOI:10.3389/fpubh.2021.654011.
7. Pañturu I., Ronaldson A., Sima N. et al. The impact of gardening on well-being, mental health, and quality of life: an umbrella review and meta-analysis. *Systematic Reviews*. Vol. 13, Issue 1. P. 45. DOI:10.1186/s13643-024-02457-9.
8. Siu A. M. H., Kam M., Mok I. Horticultural Therapy Program for People with Mental Illness: A Mixed-Method Evaluation. *International Journal of Environmental Research and Public Health*. Vol. 17, Issue 3. P. 711. DOI:10.3390/ijerph17030711.
9. Stowell D. R., Owens G. P., Burnett A. A pilot horticultural therapy program serving veterans with mental health issues: Feasibility and outcomes. *Complementary Therapies in Clinical Practice*. Vol. 32, 01.08.2018. P. 74-78. DOI:10.1016/j.ctcp.2018.05.007.

ЗАСТОСУВАННЯ САДОТЕРАПІЇ В РОБОТІ ЦЕНТРІВ ВЕТЕРАНСЬКОГО РОЗВИТКУ

Мосаєв Ю.В., Хортицька національна академія, м. Запоріжжя, Україна

APPLICATION OF THERAPEUTIC HORTICULTURE IN THE WORK OF VETERAN DEVELOPMENT CENTERS

Yu.V. Mosaev, Khortytsia National Academy, Zaporizhzhia, Ukraine

E-mail: mosaev2015@gmail.com

Центри ветеранського розвитку є новим форматом роботи з реінтеграції ветеранів до умов цивільного життя. Зазначені центри створюються з метою організації систематичного процесу реінтеграції ветеранів через надання відповідних адаптаційних та реабілітаційних послуг.

Сьогодні в Україні функціонує 16 центрів ветеранського розвитку, які є структурними підрозділами закладів вищої освіти. Функціонал їх відрізняється один від одного через рік заснування та рівень актуальності тієї чи іншої послуги. Так в 2014 році найбільш актуальним видом послуг був юридичний супровід військових, ветеранів та членів їх родин. Починаючи з 2016 року на перший план вийшли послуги реабілітаційного спрямування. З 2023 року актуалізувалась проблема реінтеграції ветеранів та подолання посттравматичного синдрому.

Особливість соціальної реінтеграції полягає в тому, що це процес комплексний та вимагає різносторонніх послуг і роботи з соціальним працівником, психологом, юристом, спеціалістом з профорієнтації, тощо [1]. На сьогодні поки не у всіх обласних центрах та великих містах функціонують центри ветеранського розвитку, а ті, що функціонують можуть почати свою роботу кілька місяців тому і це дозволяє шукати актуальний набір послуг саме для кожного конкретного центру в залежності від особливостей регіону, наявних спеціалістів та приміщення в якому він розташований.

Одним з основних принципів надання послуг з реінтеграції ветеранів є соціальне замовлення [2]. Соціальне замовлення є концептуальною процедурою визначення соціальних потреб та способу надання послуг. Садотерапія є достатньо новим напрямом напрямом в рамках соціальної адаптації та реабілітації. Тому однією з головних проблем використання садотерапії полягає в тому, що на сьогодні не вистачає інформації про зазначену адаптаційну і реабілітаційну технологію. Тому часто спеціалісти з соціальної адаптації та психосоціального обслуговування не використовують зазначені технології, а ветерани не формують відповідного соціального замовлення. На адміністративному рівні зазначена проблема поглиблюється за рахунок того, що департаменти соціального захисту населення не замовляють відповідних соціальних послуг.

Безпосереднє використання садотерапевтичних технологій в роботі центрів ветеранського розвитку зводиться до організації груп підтримки, що активно використовують садотерапію як одну з технологій релаксу та реабілітації. Є значні передумови для використання садотерапії в рамках тренінгів за технологією «рівний-рівному» та біосугестивної терапії.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Позднякова-Кирбят'єва Е.Г., Мосаєв Ю.В. Комплексна реабілітація військовослужбовців як інтегральний виклик українського суспільства. Матеріали XIII Міжнародної наукової конференції «Соціальне прогнозування та проєктування майбутнього: перемога, мир та відновлення у післявоєнній Україні» (28 квітня 2023 року, м. Запоріжжя) / І.О. Кудінов (гол. ред.), М.А. Лепський (наук. ред.); ред. кол.: Т.Ф. Бірюкова, Н.В. Лепська, Т.І. Бутченко, В.О. Скворець, Є.Г. Цокур. Запоріжжя : ЦНСД, 2023. С.34-37
2. Позднякова-Кирбят'єва Е., Жужа Л., Мосаєв Ю. Організація комплексного соціального обслуговування військовослужбовців та їх родин на принципах соціального замовлення. Актуальні проблеми розвитку природничих та гуманітарних наук : збірник матеріалів VII Міжнар. наук. практ. конф. (10 листопада 2023р.) / відп. ред. Голуб Г.С., Зінченко М. О. Луцьк, 2023. С.95-97.